Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

Бондар Ю.О., кандидат архітектури

РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕРИТОРІЇ В СТРУКТУРІ СУЧАСНИХ МІСТ І ЗОН ЇХ ВПЛИВУ

Становлення та формування рекреаційної служби США пройшло через ряд періодів. Основний з них – період резервування територій (1890-1940 рр.), який забезпечив збереження земель рекреаційного призначення та визначення напрямів рекреаційної політики, прийнятої штатами та місцевими органами влади.

Другий період припадає на повоєнні роки, коли зріс інтерес до проблем охорони навколишнього середовища та завершався розробкою національного плану рекреації у заміських умовах, що стало більш ніж актуальним. Зазначимо, що у цей період було прийнято ряд федеральних і штатних законів, які позитивно сприяли розвитку приміських природоохоронних і рекреаційних об’єктів. Особливе місце у рекреаційному будівництві США належить національним паркам, перший з яких, Єллоустоунський, був відкритий ще у 1916 році. У наш час у США функціонує понад 300 національних парків на площі біля 50 млн. га. Маючи великий рекреаційний і пізнавальний попит, їх кількість постійно зростає.

Національні парки США за функціональними ознаками розділяються на три групи – природні парки, історичні парки та рекреаційні парки, які складають приблизно третину від усіх національних парків і які значною мірою відповідають змісту позаміських зон масового короткочасного відпочинку, які використовуються у вітчизняній містобудівній практиці.

Як зазначалось вище, керівництво федеральними національними та регіональними парками здійснюється Міністерством внутрішніх справ через Бюро рекреаційних зон, яке здійснює керівництво та контроль над 7 регіональними організаціями, які охоплюють всі регіони країни. Велике значення для правильної організації, координації, розробки програм розвитку парків, надання консультацій приватним особам, фірмам і муніципальним органам влади має Національна організація рекреації та парків, яка була створена ще у 1898 році та яка опікується парками та малими рекреаційними об’єктами, розташованими переважно у приміських зонах. Такі приміські парки мають добре розвинену інженерну та соціальну інфраструктуру, вимагаючи розвинену мережу доріг, систему водопостачання та каналізації, великий вибір рекреаційних послуг.

Гострою проблемою в організації федеральних парків залишається залучення додаткових ділянок шляхом викупу, що забирає більшу частину коштів, призначених для рекреаційного будівництва.

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

Благоустрій та оздоблення 1 га території парку, розташованого у приміській зоні складає 15-20 тис. доларів, а експлуатація не менше 2-3 тис. доларів в год. Витрати на створення й експлуатацію таких парків несуть муніципальні органи влади (5-8%), федеральний уряд (біля 70%), внески приватних осіб. Приблизно 20% витрат покривається за рахунок оплати автостоянок та платних рекреаційних послуг.

Одним з показових прикладів організації мережі природних парків є система Гурон-Клінтон Метропарк біля м. Детройта штату Мічиган. Система парків розташована у 6 графствах, на території яких проживає більше 4,5 млн. осіб. Природною основою мережі парків стали заболочені та відновлені території річок Гурон і Клінтон та узбережжя р. Детройт.

Система Метропарк займає площу біля 6 тис. га і включає 9 регіональних парків, розташованих півколом Детройта. Щільна мережа автодоріг приміської зони Детройта забезпечує швидкий автомобільний доступ до кожного парку. На основі високого рівня автомобілізації населення та значних площ парків (у середньому 600-700 га) впроваджено «автомобільний» принцип планувальної організації території, за яким головною планувальною віссю в усіх випадках приймається паркова автомобільна дорога, яка забезпечує вільний і швидкий доступ до кожної функціональної зони. Пішохідні сполучення за облаштованими дорогами здійснюється у межах однієї або допоміжних функціональних зон. Види рекреаційної діяльності – традиційні для американських рекреаційних парків: пікніки, гольф, риболовля та катання на човнах, вільний відпочинок біля води тощо. У межах кожного парку передбачені центри громадського обслуговування, створені умови для повноцінного відпочинку. Транспортна доступність парків забезпечує рівень їх відвідання у межах 175-180 тис. на день, що створює рекреаційні навантаження за нормативами Ради рекреації Мічигану до 60 осіб на 1 га. Такий рівень рекреаційних навантажень відповідає навантаженням міських парків міст України, що засвідчує дуже високий рівень благоустрою приміських парків системи Гурон-Клінтон Метропарк. Не доцільно не приділити уваги організації у загальних рисах рекреаційних приміських зон Нью-Йорка. Для задоволення рекреаційних потреб мегаполіса у 1972 році створений національний парк Гетеуей. Парк займає біля 12 тис. га, включає 32 км узбережжя, сотні різних будівель, місця незайманої природи, пляжі тощо. Після тривалого обговорення було прийнято рішення, яке відповідно до вимог комплексного використання території, охорону навколишнього середовища з урахуванням розподілу рекреаційних потоків на основі сучасних транспортних магістралей. У цьому зв’язку у межах парку виділено зони охоронюваних ландшафтів; резервні території; рекреаційні зони у складі підзон пляжів, рекреаційної забудови,

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

відкритих рекреаційних просторів; зони споруд, які мають історико-культурне значення.

Важливою складовою організації парку є мережа транспортних зв'язків на основі швидкісних багатосмугових автомагістралей, швидкісних паромів та інших водних транспортних засобів. Розрахункова місткість парку складає 20,0-25,0 млн. відвідувачів на рік.

Крім свого головного призначення – рекреаційного, національний парк Гетеуей є своєрідним еталоном, містобудівним прикладом охорони та раціонального використання рекреаційних природних ресурсів у зоні впливу найбільшої у світі міської агломерації.

Досвід рекреаційного будівництва США пізніше набув поширення в інших країнах (Франція, Росія, Німеччина та ін.), в яких умови розвитку міст викликали необхідність більш активної охорони, створення нових природоохоронних і рекреаційних об'єктів у межах захисних поясів. Так проект Зеленого поясу Парижу є частиною загальнодержавних заходів щодо охорони та використання навколишнього природного середовища регіону. Площа Зеленого поясу охоплює територію у 120 тис. га. Пояс охоплює землі навколо агломерації у формі смуги, розташованої від 10 до 30 км від центру, в якій природні комплекси включають території приміської забудови.

Зелений пояс створено на межі між агломерацією з населенням біля 10 млн. осіб і територіями сільськогосподарського призначення. Для розташування центру агломерації від транспортних потоків передбачена кільцева обхідна дорога – Франсильєнна, яка розміщена у межах Зеленого поясу та передбачена також для його обслуговування.

До складу приміської рекреаційної системи включені відомі озеленені території – Венсенський та Булонський ліси, лісопарк Севран, ліс Фонтенбло і мережа державних біологічних заповідників та багато інших територій, які складають приміську рекреаційну систему.

За аналогічними планувальними принципами створено зелену зону м.Києва, основою якої є лісопарковий пояс. До складу лісопаркового поясу включені парки на межі міста, лісопарки, ліси та інші незабудовані території, які кільцем охоплюють забудову міста.

Значний обсяг природоохоронних робіт у повоєнні роки був виконаний у межах Москви і Московської агломерації. Рядом значних містобудівних програм передбачено виділення цінних природних та історико-культурних територіальних комплексів, які складають основу мережі об'єктів приміської рекреації. Один з них – Національний парк Лосиний острів на площі 11,0 тис. га. Важливими складовими приміської рекреаційної мережі є комплексний природний та історико-культурний заказник Верхня Москваріка, мережа державних природних та історичних заповідників, зон позаміського відпочинку та парків.

Generated by Foxit PDF Creator © Foxit Software
http://www.foxitsoftware.com For evaluation only.

У наш час, коли міські території практично вичерпані, а будівництво часто ведеться у межах озеленених територій, рекреаційні можливості міста зменшуються. Тому досвід створення рекреаційних і природоохоронних територій у приміських зонах набуває великого значення. Використання існуючої практики позаміського рекреаційного будівництва дасть можливість уникнути певних помилок і швидше пройти шлях до формування комплексної мережі міських і позаміських рекреаційних територій.

Список використаних джерел

1. Садовенко Я.Л. Національні парки України. – К.: Знання, 1987.
2. Вергунов А.П. Архитектурно-ландшафтная организация крупного города. – Л.: Стройиздат, 1982.
3. Николаевский В.С. Национальные парки. – М.: Агропромиздат, 1985.
4. Бантина И.К. Комплексное решение проблемы охраны памятников природы, истории и культуры в системе особо охраняемых территорий. – М.: Сборник научных трудов, Госстрой, 1989.
5. Региональный проект «Иль-де-Франс-2000». – М.: Инкомбук, 1987.

Анотація

Розглядаються сучасні тенденції у зміні попиту на рекреаційні території та практика створення нових місць відпочинку, організація національних природних парків за рубежем, шляхи формування природоохоронних і рекреаційних об’єктів у зоні впливу великих міст.

Аннотация

Рассматриваются современные тенденции в изменении спроса на рекреационные территории и практика создания новых мест отдыха, организация национальных естественных парков за рубежом, пути формирования природоохранных и рекреационных объектов в зоне влияния больших городов.